Quá khứ kinh hoàng và hành trình kỳ diệu trên quê mẹ của nhà văn nữ gốc Việt được Tổng thống Đức vinh danh

Bài viết: Trương Thu Hường - Chuyển ngữ: Tuyết Trinh, Nhật Minh - Thiết kế: Hà Mĩ | 04/08/2025 08:52

Thích 93 Nghe đọc bài 13:00 1x Báo lỗi cho Soha

"Tôi từng bị cha ruột xâm hại suốt 9 năm. Ông ta luôn lặp lại một câu: 'Mày chỉ là thứ bỏ đi".

Nhiều năm sau, "thứ bỏ đi" ấy trở thành nhà văn Isabelle Müller, người nổi tiếng ở Đức với các hoạt động chống lạm dụng tình dục, và từng được Tổng thống Đức Joachim Gauck vinh danh.

Isabelle Müller cũng là người sáng lập Quỹ LOAN giúp hàng nghìn trẻ em vùng núi Việt Nam thoát khỏi bóng tối nghèo đói và thất học.

Bà không sống để trả thù. Bà chọn yêu thương – và viết lại số phận. Cho chính mình. Và cho những đứa trẻ từng không có tương lai.

Tôi biết bà từng trải qua quá khứ đầy tổn thương. Nhưng khi đã đi hết hơn nửa đời người và ngoảnh lại, điều gì khiến bà đau đớn nhất?

Khi tôi kể về quá khứ, có lẽ nhiều người sẽ thấy nó tối tăm, bẩn thỉu và khắc nghiệt đến nghẹt thở. Tất cả những gì tôi có – quần áo, giường ngủ, thậm chí cả đồ chơi – đều nhặt từ bãi rác. Chúng tôi không được tắm, cho đến khi vết bẩn hiện rõ trên da thịt. Vì ngay cả việc tắm gội cũng tốn tiền. Cha đánh đập chúng tôi tàn nhẫn. Từ khi còn rất nhỏ, tôi đã chứng kiến cảnh ông ngoại tình, rồi trở về giày vò mẹ. Tôi lớn lên trong ánh mắt khinh miệt tột cùng của bà nội và những người xung quanh, chỉ vì gốc gác của mình.

Nhưng đau nhất, chắc chắn là việc bị chính cha ruột xâm hại tình dục từ năm 8 tuổi – kéo dài suốt 9 năm.

Đó là cơn ác mộng tàn nhẫn! Một sự phản bội từ người lẽ ra phải là chỗ dựa. Đã có lúc, tôi tin rằng: Chỉ cái chết mới có thể giải thoát!

Tệ hại hơn, ông ấy – người đã làm tổn thương tôi – luôn lặp đi lặp lại: "Mày chỉ là thứ bỏ đi". Những lời đó bám riết, trở thành định kiến đầu tiên tôi phải chịu, ngay từ khi tôi chỉ là một đứa trẻ vô tri. Nỗi đau ấy âm thầm hủy hoại, khiến tôi từng tin mình không có giá trị!

Vậy vì sao bà lại chọn viết ra thành sách? Người ta nói, có những vết thương càng nhắc lại càng rỉ máu…

Viết về chuyện bị xâm hại là việc trần trụi nhất tôi từng làm – như thể đang khỏa thân trước hàng nghìn người.

Nhiều lần, tôi muốn bỏ cuộc! Mỗi chữ viết ra đều kéo tôi trở về ký ức kinh hoàng, buộc tôi phải sống lại những khoảnh khắc tăm tối nhất mà mình đã từng cố quên đi. Đó là một hành trình quá đau đớn, cũng là thử thách khủng khiếp nhất mà một người vốn nhút nhát như tôi phải vượt qua.

Nhưng rồi tôi nhớ ra vì sao mình bắt đầu. Tôi cần phá vỡ sự im lặng – không chỉ cho chính mình, mà cho những ai từng rơi vào cảnh ngộ ấy. Những người cũng mang nỗi xấu hổ, cảm giác bị bỏ rơi, và không biết phải lên tiếng như thế nào. Tôi muốn trở thành tiếng nói giữa cõi hỗn loạn, và là một tiếng nói có thật. Vì tôi biết, khi nói ra tất cả – dù tàn nhẫn – vẫn có thể là sợi dây cứu sinh. Không chỉ cho tôi, mà cho cả những người khác.

Và bà tin mình đã làm được điều đó?

Chắc chắn! Bạn biết không, khi nhà xuất bản ở Đức ngỏ ý muốn tôi viết hồi ký, tôi chưa từng nói với họ chuyện bị cha ruột xâm hại. Những phần khác trong đời tôi đã đủ khiến họ thấy đáng kể.

Nhưng nếu tôi không viết ra phần bóng tối ấy, câu chuyện sẽ không bao giờ trọn vẹn. Để có tôi của hôm nay, thì cũng đã từng có những điều kinh hoàng như thế. Tôi không muốn kể nửa vời, không muốn che giấu sự thật. Nếu không trung thực, tôi sẽ mãi chỉ là phiên bản thiếu hụt của chính mình.

02.
"Tôi đã sống khác, khi bắt đầu nghi ngờ những gì cha mình nói"

Nếu như viết sách không hoàn toàn là cách để chữa lành, vậy điều gì đã thực sự giúp bà vượt qua những tổn thương?

Bước ngoặt đến khi tôi bắt đầu nghi ngờ: Những gì cha tôi nói – và cả cái định nghĩa về giá trị mà ông ta gán cho tôi.

Tôi dần nhận ra những điều tốt đẹp xung quanh – và bắt đầu so sánh. Tôi đã làm được những điều ông ấy không bao giờ làm được. Lúc đó, tôi chợt tỉnh: Mình không vô dụng. Mình mạnh hơn ông ấy rất nhiều.

Tôi rèn luyện cách nghĩ ấy mỗi ngày. Đứng trước gương, tôi tự nói với chính mình: Mày có giá trị. Mày không chỉ là con số 0.

Trong hành trình đó, mẹ tôi – mẹ Loan – là người quan trọng nhất. Nhưng cũng có một người phụ nữ tốt bụng ở Đức, như một "người mẹ thứ hai", đã giúp tôi rất nhiều khi còn nhỏ. Và chồng tôi – người vẫn luôn ở bên tôi cho đến tận hôm nay – đã đóng vai trò không thể thiếu trong quá trình hồi phục ấy.

Điều giúp tôi mạnh mẽ không phải là những hành động to tát hay lời hứa hẹn hào nhoáng. Mà là những con người âm thầm có mặt đúng lúc: một giáo viên từng động viên tôi giữa lúc tuyệt vọng ở trường, một người bạn giữ lời hứa, một ai đó nhìn tôi bằng ánh mắt tôn trọng, như chính con người thật của tôi.

Họ là những mảng màu lặng lẽ nhưng đẹp đẽ nhất trong đời tôi – là lý do tôi có thể đứng vững như hôm nay.

Mẹ bà – người phụ nữ Việt mang tên Loan – đã ảnh hưởng đến bà như thế nào?

Mẹ là người đã cứu rỗi tôi. Trong cuốn "*Loan – Từ cuộc đời của một con chim phượng hoàng*", tôi kể về bà – người phụ nữ Việt Nam kiên cường, lớn lên giữa một xã hội đầy định kiến với phận nữ nhi.

Ngay từ nhỏ, mẹ bị ép gả, bị người thân bán vào nhà thổ. Nhưng bà không gục ngã. Mẹ tự mình gây dựng cuộc đời, tìm thấy tình yêu và sẵn sàng buông bỏ nó ngay khi bị phản bội – dù đang mang thai. Sau cái chết của đứa con đầu lòng, bà chọn lấy tên con – Loan – như một biểu tượng của phượng hoàng tái sinh.

Mẹ từng bị quân Pháp cưỡng bức, sinh con giữa chiến tranh, rồi lại một mình mang thai vượt biển sang châu Âu tìm cha tôi – lính viễn chinh Pháp. Bị kỳ thị, bị phản bội nhiều lần, mẹ vẫn ở lại nơi đất khách, nuôi 5 đứa con bằng tất cả sức lực. Ngay cả khi cha tôi lâm bệnh nặng, mẹ vẫn là người ở bên vực ông sống lại từ cửa từ, bởi vì lòng nhân hậu.

Mẹ Loan đã chứng minh: Có những con người bước ra từ tận cùng đau khổ nhưng vẫn chọn sống tử tế. Và nếu một người từng bị chà đạp, phản bội mà vẫn giữ được trái tim yêu thương, thì tình yêu là thứ không thể bị hủy diệt

Chính mẹ đã thôi thúc tôi đi học. Nhờ bà, tôi hiểu rằng: Không ai – kể cả cha mẹ – chịu trách nhiệm cho hạnh phúc của mình. Tôi ngừng đổ lỗi cho hoàn cảnh. Tôi tha thứ cho cha mình, không phải vì ông xứng đáng – mà vì dù từng gây ra bao nhiêu đau khổ – ông ấy cũng chỉ là một phần trong hành trình của tôi. Chính tôi mới là người quyết định sẽ sống ra sao.

…Và tôi chọn yêu thương!

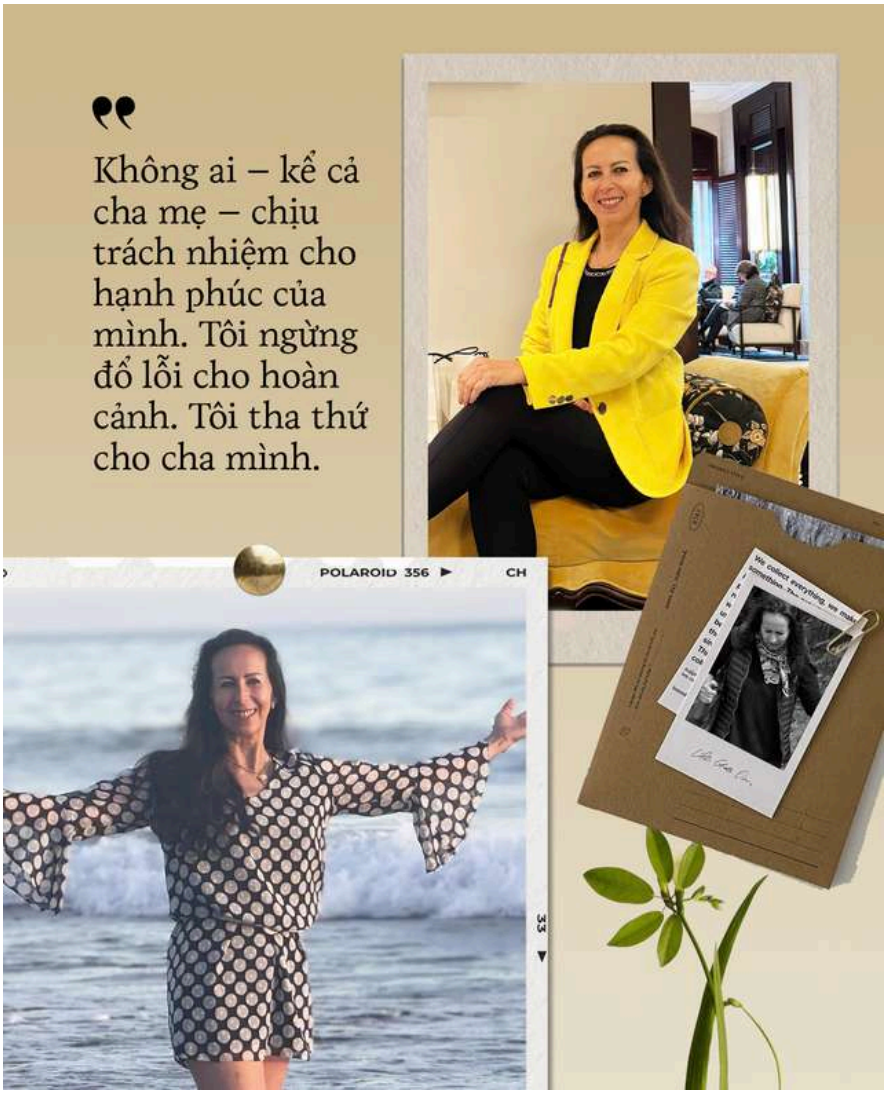

03.
"Tôi không giúp người nghèo. Tôi tin họ có giá trị và cần cơ hội"

Đó có phải là lý do bà chọn yêu thương những đứa trẻ vùng núi xa xôi của Việt Nam?

Đúng vậy. Khi nhìn các em, tôi như thấy lại chính mình – hồn nhiên, ngây thơ, ngay cả giữa nghịch cảnh.

Điều khiến tôi xúc động nhất, là khi những đứa trẻ ấy mang ngọn lửa yêu thương từng nhận được, rồi truyền đi – tiếp tục lan tỏa, thay đổi cuộc đời người khác. Đó là sức mạnh của trao cơ

hội: không chỉ giúp một người, mà giúp họ trở thành điểm lan tỏa.

Đã có em nào khiến bà thấy được điều đó thật sự xảy ra?

Tôi vẫn nhớ một cô bé mồ côi cả cha lẫn mẹ, lớn lên trong nghèo khó, tưởng chừng không thể đặt chân đến giảng đường đại học. Nhưng nhờ học bổng từ Quỹ LOAN đồng hành suốt 4 năm, em không chỉ hoàn tất chương trình học mà còn chạm đến ước mơ học lên thạc sĩ ngành du lịch. Giờ đây, em đã có thể đứng vững trên chính đôi chân mình.

Tôi luôn hy vọng sẽ có thêm những em như vậy – những người trở thành bác sĩ, kỹ sư, giáo viên... rồi quay trở về chính vùng quê nghèo khó ấy để chăm sóc, thay đổi cộng đồng mình. Nhiều em từng chứng kiến cảnh người thân ra đi chỉ vì thiếu thuốc men, chăm sóc y tế. Và chính điều đó thôi thúc các em nuôi ước mơ làm bác sĩ.

Nhưng liệu có đứa trẻ nào khiến bà không thể quên vì chính sự "cho đi" của em ấy?

Có một cô bé ở Hà Giang (nay là tỉnh Tuyên Quang - PV). Em rất muốn đi học đại học, nhưng gia đình bắt em ở lại làm ruộng. Một đêm, em thu dọn hành lý, bắt xe khách xuống Hà Nội, trốn khỏi nhà. Khi tới nơi, em đứng giữa đường, gọi điện cho cô giáo: “Em muốn đi học, nhưng không biết phải bắt đầu từ đâu”.

Cô giáo ấy đã liên hệ với Sở Ngoại vụ Hà Giang – nơi từng biết đến tôi qua một chương trình truyền hình. Họ hỏi liệu tôi có thể giúp không. Tôi trả lời ngay: “Tôi sẽ giúp.”

Em được cấp học bổng, vừa học vừa làm hai công việc cùng lúc để nuôi sống bản thân. Một năm sau, em viết cho chúng tôi bức thư: “Bây giờ em đã đủ tự lập, dù không giàu, nhưng hạnh phúc. Em muốn nhường lại học bổng cho người khác cần hơn.”

Tôi nghĩ, cô bé ấy là một trong những người tôi sẽ không bao giờ quên. Em không chỉ nhận lấy cơ hội – mà còn biết trao lại.

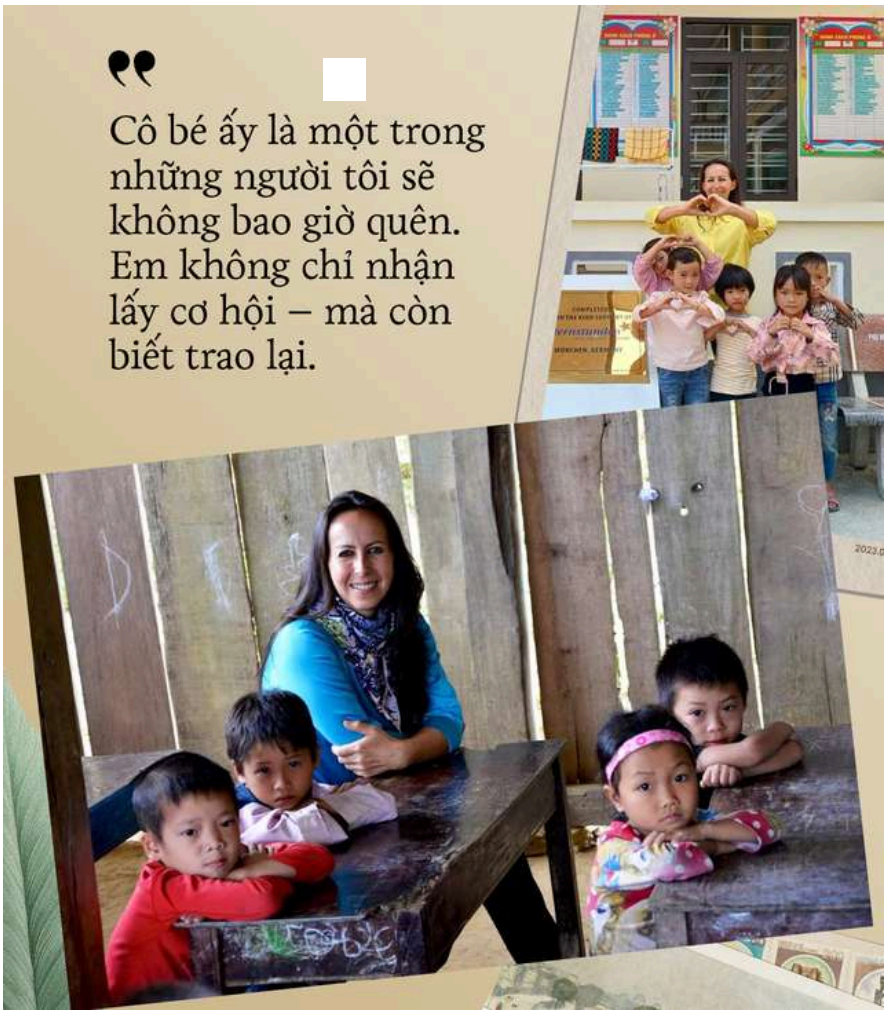

04.
"Tôi chưa từng khóc trước trẻ nhỏ"

Đã bao giờ bà gặp một đứa trẻ, rất muốn giúp nhưng rồi nhận ra mình không thể?

Có chứ. Có lần, tôi hỏi một cậu bé về mẹ. Em lắc đầu, khẽ nói: "Con không biết mẹ đi đâu nữa… mẹ đã bỏ đi rồi."

Khoảnh khắc ấy, nếu nhìn vào khuôn mặt em, bạn sẽ thấy nỗi đau cắt thành vệt. Còn tôi thì bất lực. Tôi đã ước có thể ôm em như một người mẹ – nhưng tôi chỉ là người xa lạ.

Tâm trí tôi xoáy lên một câu hỏi: "Mình có thể làm gì đây? Mình không thể khóc trước mặt em". Tôi biết, tiền bạc không thể lấp đầy khoảng trống của tình thân. Nhưng đôi khi, hỗ trợ tài chính vẫn là thứ duy nhất tôi có thể trao – để gia đình em trụ vững, và em có thêm một chút bình yên.

Từ sau chuyện đó, chương trình học bổng của Quỹ LOAN ra đời.

Tôi muốn hỏi kỹ hơn về những giới hạn – những lúc chính bà cũng phải chấp nhận rằng mình không thể giúp hết.

Sau một cơn bão lớn, một em bé mồ côi cha, bị mẹ bỏ rơi, sống cùng 7 anh chị em. Người anh cả thay cha mẹ gồng gánh cả nhà – cho đến khi kiệt sức và chọn cái chết để kết thúc cuộc đời.

Người anh thứ hai đứng lên thay thế. Em nghỉ học, đi làm thuê, mỗi sáng cõng em gái vượt 8km đồi núi, suối rừng để đến trường. Em nói: “Miễn là em ấy được học chữ.”

Trước sự hy sinh như thế, tim tôi thắt lại.

Chúng tôi đã đồng hành cùng gia đình ấy từ ngày đó: trao học bổng cho từng đứa trẻ, tìm được nhà tài trợ lâu dài. Nhưng rồi, những người anh lớn vẫn phải nghỉ học. Các em đi làm công nhân, lập gia đình sớm – như một vòng xoáy không thể nào thoát ra.

Giờ chỉ còn hai cô em gái nhỏ tiếp tục đến trường. Chúng tôi vẫn cố gắng giải thích tầm quan trọng của học vấn. Nhưng thành thật mà nói, tôi biết: Có thể, rồi các em cũng sẽ phải dừng lại, vì gánh nặng mưu sinh…

Tôi không thể ép ai cả. Tôi chỉ có thể trao một cơ hội. Còn việc nắm giữ nó – là lựa chọn và khả năng của chính các em.

05.
"Với Quỹ LOAN, tinh thần của mẹ tôi đang sống tiếp"

Bà đã nhận được gì khi sáng lập Quỹ LOAN?

Tôi nhận được niềm hạnh phúc.

Tôi tin rằng chúng tôi đã tạo ra cơ hội cho những đứa trẻ nghèo ở Việt Nam – và đồng thời, đang thực hiện giấc mơ của mẹ tôi. Một giấc mơ mà bà chưa bao giờ có cơ hội hoàn thành cho chính mình.

Qua Quỹ LOAN, tôi cảm thấy tinh thần của mẹ vẫn đang sống tiếp. Nó là lời khẳng định rằng: tình yêu thương sẽ mãi là thứ đủ sức nâng đỡ nhiều người khác. Và tinh thần của mẹ về lòng kiên cường, sự tử tế sẽ không bao giờ bị lãng quên.

Bà có rất nhiều người ngưỡng mộ và ủng hộ. Nhưng có khi nào vẫn thấy mình cô đơn?

Có chứ. Tôi nghĩ điều đó là tự nhiên – nhất là với những người làm nghệ thuật. Tôi cần sự tĩnh lặng để lắng nghe chính mình

Và có lẽ vì từ nhỏ, tôi đã sống trong im lặng – không được nói, không dám nói, dù trái tim vẫn đầy sức sống. Theo năm tháng, sự im lặng ấy trở thành một phần con người tôi. Tôi quen với cô đơn, nhưng trong đó, tôi cũng lưu giữ rất nhiều ký ức về lòng trắc ẩn và sự chân thành.

Còn ở Việt Nam – quê mẹ của bà, cảm giác ấy có hiện diện không?

Không. Lịch trình ở đây lúc nào cũ ıy đặc. Nhưng khi khép mắt sau một ngày dài, tôi luôn thấy bình yên. Việt Nam là một phần máu thịt của tôi – ấm áp và thân thuộc.

Tôi đã nhận được rất nhiều yêu thương và sự đồng hành. Thứ làm tôi cảm động nhất, chính là tinh thần "sẵn sàng vì người khác" ở người Việt. Nó hiện diện rất tự nhiên – không ồn ào, không phô trương. Không chỉ là ủng hộ vật chất, mà còn là sự nâng đỡ tinh thần, là những cánh tay chìa ra đúng lúc, những ánh mắt hiểu và tin.

Tôi tin, dù đất nước này không rộng lớn hay giàu có như nhiều quốc gia khác, nhưng trái tim người Việt thì vô cùng rộng lớn. Và chính điều đó đã khiến hành trình của chúng tôi trở nên có ý nghĩa.

Vậy sau khi quỹ LOAN được vinh danh ở Giải thưởng Hành động vì cộng đồng - Human Act Prize 2023, dự án này tại Việt Nam có thay đổi gì không?

Giải thưởng Human Act Prize là một vinh dự rất lớn đối với chúng tôi. Nó đã giúp Quỹ LOAN được công nhận nhiều hơn, không chỉ trong nước mà cả trên trường quốc tế. Sau đó, tôi nhận được rất nhiều lời liên hệ, nhiều tổ chức đã biết đến và hiểu rõ hơn về công việc mà chúng tôi đang làm.

Tôi hy vọng sẽ ngày càng có nhiều người đồng hành cùng chúng tôi – để tiếp tục mang đến một tương lai tốt đẹp hơn cho những trẻ em nghèo nhất Việt Nam, thông qua con đường giáo dục.

Nhưng thành thật mà nói, tôi vẫn muốn giữ nó ở một quy mô mà tôi có thể trực tiếp giám sát. Bởi vì tôi không muốn biến điều tử tế thành một cỗ máy. Tôi muốn giữ nó trong tầm tay – đủ để yêu thương và chịu trách nhiệm.

Dĩ nhiên, nếu một ngày nào đó Quỹ LOAN trúng xổ số, hay có ai đó hào phóng trao tặng một khoản tài trợ khổng lồ, tôi sẽ dùng tất cả để giúp thêm nhiều đứa trẻ hơn nữa. Không một xu nào bị lãng phí đâu – tôi hứa đấy! (cười).

Quỹ LOAN được trao giải Dự án Truyền cảm hứng tại ***Giải thưởng Hành động vì cộng đồng - Human Act Prize 2023***. Tính đến thời điểm đó, Quỹ LOAN đã quyên góp được hơn 1,5 triệu USD để giúp đỡ gần 5.000 trẻ em ở các địa phương khó khăn nhất ở Việt Nam.

Quỹ LOAN là một ví dụ điển hình về dự án tạo tác động xã hội được phân tích trong ấn phẩm ***Human Legacies - Dấu ấn tiên phong*** do Công ty cổ phần VCCorp phối hợp với Alpha Books và Metro Writers thực hiện, Nhà xuất bản Thế giới ấn hành.

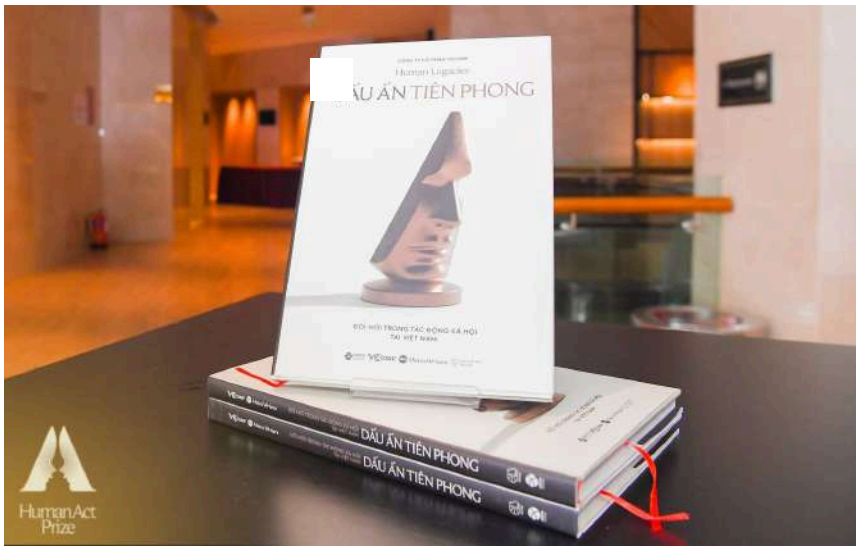

Human Legacies - Dấu ấn tiên phong là cuốn cẩm nang hoàn chỉnh đầu tiên dành cho những người hoạt động cộng đồng ở Việt Nam. Đây là cuốn sách mà những ai đang khát khao bắt đầu một hành trình mới trong lĩnh vực Tác động Xã hội có thể tìm đến như một kim chỉ nam và nguồn cảm hứng bất tận. Không chỉ dừng lại ở việc tập hợp kiến thức, cuốn sách này còn cung cấp những câu chuyện, dự án thực tiễn, giúp người đọc có thể học hỏi và thích nghi để kiến tạo những giá trị bền vững cho cộng đồng.

"Có bạn nhắn tôi: 'Trước khi gặp chị, em đã muốn chết"

Tags

Theo **Đời sống pháp luật** **08/04/2025 07:50 (GMT +7)** Copy link

Đọc thêm về: đi học con trai mẹ chồng

Ở hành lang bệnh viện, mẹ nói một câu khiến tôi mềm nhũn cả chân, muốn ngất xỉu luôn ở đó

"Tao chưa thấy mẹ nào ác như mày": Cho con đi trẻ từ 9 tháng, tôi trở thành mẹ mìn trong lời đàm tiếu của chính gia đình mình

Chồng mất, tôi bán nhà đưa hết 1,8 tỷ đồng cho con trai rồi đến nhà ở con gái, đến tối nghe con rể nói 1 câu mà sững người

Chị chồng lấy chồng Việt kiều Pháp, đột nhiên về ở chơi cả tháng trời, hóa ra để đề nghị tôi một việc đau tim

Đêm tân hôn, mẹ chồng thì thầm bên tai một câu khiến tôi rùng mình suốt 5 năm sau

Mẹ chồng lương 20 triệu/tháng nhưng chuyện bà đang làm khiến tôi giận mà không dám nói

Cứ vài ngày lại có số điện thoại lạ gọi tôi để hỏi những việc kỳ lạ, đến khi biết nguyên nhân từ vợ mà tôi chết điếng cả người

Nữ diễn viên Việt là mẹ đơn thân được chồng giàu kém 4 tuổi yêu say đắm, thương con riêng như con đẻ

Thích 93

Đường dây nóng: 0943 113 999

Soha
Thích 649K